

הַלְבוֹת צִיצִית סִימָן יֵא יב

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק ע]

ואחר-כך שלש-עשרה, גימטריא 'אָדָה', וְנָהוּ ה' אָדָה⁸².

אצלינו ארוכות ומתקפלות, יש לתלות אף את שתי הציציות העליונות לאורך הטלית, שבכך יהיו נטופות על הקרן.

[ביה"ל ד"ה שאין]

על-כן אומר: הלא בעינין שהציצית יהיו ממין הקנף⁸⁶.

86) מבואר שאם סביב הנקב תפור בחוט שאינו ממין הציצית, אינו נחשב שהטיל ציצית ממין הכנף, אף שהבגד עצמו הוא ממין הציצית, ורק היש מתירים סוברים שהחוט בא רק לחזק ולכן בטל לבגד [וכמו שמבואר במשנב ס"ק עה], ומכאן הוכיח בשו"ת מנחת יצחק (ח"ג סי' ב) לגבי בגד שאינו עשוי מצמר ופשתים אלא מצמר גפן וכדו' וכנפותיו ממש (באופן שאינו בא לחזק), שלדעת כולם אסור להטיל בו ציצית מצמר גפן, שהרי אינו מין הכנף, וגם ממשי אין לעשותם כיון שאינו ממין הבגד, אלא יטיל בו ציצית מצמר ופשתים, שמהם אפשר לעשות ציצית גם כשאנים מין כנף. והביא שהחזו"א (א"ח סי' ג ס"ק לג) הסתפק בכך וכתב שיתכן שצריך לעשות את הציצית דוקא מצמר או פשתים. מאידך, בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"א סי' ב) כתב שפשוט הוא שיכול להטיל ציצית ממין הבגד משום שהכנף בטלה אליו.

סִימָן יֵב

דְּבָרִים הַפּוֹסְלִים בְּצִיצִית

[משנב ס"ק א]

ואם לא נפקדו קָלָן, די אם נשאר לעשות עניבה על הפסוקים בלבד ולא על כל החוטין¹.

1) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק יד) שצריך שיעור קבוע, דהיינו כדי עניבה שיש בה להקיף את מספר החוטים, שיתכן שיהיו גדומים ואף על פי כן תישאר הטלית בכשרותה, דהיינו ארבעה חוטים לר"ת ושמונה חוטים לר"י.

[משנב ס"ק ב]

ואם התיר את הציצית, אסור לתנם בטלית אחרת².

2) והוא הדין שאסור לחזור וליתן את החוטים באותה הטלית עצמה, וכמו שכתב לקמן (סי' יד ס"ק ז). וגם אם התירם על מנת לבדוק אם החוטים הנפסקים הם מוחזק אחד, כתב בשו"ת זכר אליהו (סי' ז, בספר מגזי חכמי תוניס) שמוכח במג"א (שהובא במשנב לקמן סי' יד ס"ק ז) שאינו יכול לחזור ולקשרם.

82) ומטעם זה כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ט סי' ח אות ו), שמידת חסידות היא שלא להפסיק בדיבור כשתולים את הציצית, כיון שכל הכריכות יחד רומזות לאחדות השם, והוסיף, שיש פוסקים שהחשיבו את התרת הכריכות כמחיקת השם ח"ו, ולשיטתם בכריכה יש ענין של כתיבת השם וכשמפסיק באמצע כאילו הפסיק בעת כתיבת השם, ומ"מ לענין הלכה כתב שאין לקשירה דין של כתיבת השם.

[משנב ס"ק עא]

עין לעיל בסעיף-קטן יח מה שפנתתי שם⁸³.

83) שאם החוטים שזורים היטב ולא מצוי שיתפרקו, נכון שלא לעשות קשר בסופם, כיון שיש הסוברים שיותר טוב שלא להוסיף על מספר הקשרים. וכתב הפמ"ג (א"א ס"ק כה) שבכל זאת אין בכך איסור משום 'בל תוסיף', שהרי רק הקשר הראשון הוא מן התורה, אלא שהוא כמוסיף על הקשרים [כמבואר בשו"ע לקמן (סי' כד ס"א) שהם כנגד חמשה חומשי תורה].

אמנם, לענין הדלקת נרות שבת מבואר ברמ"א לקמן (סי' רסג ס"א) שאף על פי שנהגו להדליק שני נרות, אחד כנגד 'זכור' ואחד כנגד 'שמור', מ"מ יכולים להוסיף על המספר ולהדליק שלשה או ארבעה נרות, משום שניתן להוסיף על דבר המכוון נגד דבר מסוים, ובלבד שלא יפחתו ממנו.

[משנב ס"ק עג]

ואם נשקטו לצד מטה, יתירם⁸⁴.

84) ובטעם שאין בהחזרתן משום 'תעשה ולא מן העשוי', ביאר הפמ"ג (א"א ס"ק כד) שבדבר שאין צריך מעשה גמור כדי לקיימו ולבטלו, אין בו משום 'תעשה ולא מן העשוי'.

[ביה"ל ד"ה לארן]

והקשו האחרונים על זה: הלא בציצית העליונים אם יעשה אותם לארץ הטלית לא יהיו נטופות על הקרן, שיהיו פלויים כלפי קרקע? ומרצו על זה, ומקל מקום למעשה הסכימו שיותר טוב ששני העליונים יעשו ברחב הטלית ולא בארץ⁸⁵.

85) והחזו"א כתב (א"ח סי' ג ס"ק יב), שכיון שהטליתות המצויות

כג באר הגולה

ד נ"י וזקת ז כל בו
וארחות חיים והקוסק
ח אגו וארחות חיים
הביאו לשהי' הערות

הלכות ציצית סימן יא יב

שֶׁל־עַשְׂרֵה, שְׁעוּלִים כָּל־מְעַבְרִים, כְּמִנְיָן ה' אֶחָד שְׁעוּלִים וְתַשְׁע, וְעַם הַשָּׁם הֵם אֲרַבְעִים.
וְהִקְדֵּה לַעֲשׂוֹת (כ) (עא) כְּסוּף כָּל חוּט קָשֶׁר, כְּדִי שֶׁיַּעֲמֹד בְּשׂוֹרְתוֹ: טו וַיֵּשׂ אֹמְרִים שֶׁצִּיּוּף לְדַקְדָּק
שְׂיִתְלֶה הַצִּיצִיּוֹת (עב) *לְאַרְךָ הַשְּׂלִיט, (עג) דְּבִעֵינָן שֶׁתֵּהָא נּוֹטֶפֶת עַל הַתְּרָן (פּרּוּשׁ, תְּלוּי עַל הַתְּרָן), וְאֵם הָיָה
בְּרַחְבוֹ לֹא הָיָה נוֹטֵף, שֶׁהָרִי כִּלְפֵי קַרְקַע (כו) [טו] הָיָה תְּלוּי. וַיֵּשׂ אֹמְרִים *שֶׁאֵין לָתֵת (עד) שׁוּם כְּנָד
בְּנִקְבֵי הַשְּׂלִיט שֶׁמְכַנְּסִים בָּהּ הַצִּיצִיּוֹת, (עה) וַיֵּשׂ מַתִּירִין, וְכָן נִתְּגוּ:

יב דְּבָרִים הַפּוֹסְלִים בְּצִיצִית, וּבּו ג' סְעִיפִים:

א *אם נפסקו כל חוטי הפגף (א) ונשתיר בהם כדי עניבת כל החוטים (ב) הפוסקים
ביחד, (ג) (ב) פשר, ואם לא נשאר כדי עניבה (פרוש, ויזקקו את החשן תרגום ויזקבון)

שער השוכה באר היטב

היהודים הם, שהם קצתם ציצית מכבוד שבתוכיות כמספר השם ואין להקפיד משום מחמת השם, שאין זה אלא בעצרת אומיות, אבל דרך גימטריא אין לחש. וכי בברייתא שהמקדמים הנהגו לעשות לית פריכות כמיש האר"י וילי, והעתיק מספר הפגפות הפסוקים כמתיי מותרתיו (והקד"ן) כמו שאנו עושים היום ד' ח' י"א י"ג, אלא שהנה עושה חליות, אבל מנהג העולם שלא לעשות כן חליות כמיש הגמיוני ע"ש, וכי בייש"ש על זמנות, וקובץ שאמר "ל אורה", ואורחות בגימטריא ציצית; וְשם 'ש' הוא טוב לתפלת הדרך להניח אגודל על הפגפות ולומר בלתישה ובקדושה ובכבוד פנים: בשמך של אטלה שלשה פעמים, ע"ש בייש"ש פ"ק סי' ג: [טו] הנה תלו. עב"ט. ועין בדיאפרים בארך א"ך יש להנה תחלת הציצית שהיה קרוי נוטף על

התְּרָן, והנה בא ליד ספר ברייתיוס והביא שם בשם מריק"ש שכתב: פרוש, שיהיה ארך הציצית נמשך על ארך השליט, והוא כשיש"ש פ"ק סי' ג: [טו] הנה תלו. והנה כפי הציצית לפניו וכי לאחריו נוטף על התְּרָן, וראיתי אנשי משה חולין אותם שיהיה ארוך נמשך לרחב השליט כו', ואין נ"ל, והשתא נוטף על התְּרָן שלא בשעת עטוף וכשעת עטוף לא, ואנו כטר שעת עטוף אולינו כו'; וראיתי אני לקר זקנו הרב סג"ר אוליא (הוא בעהמ"ח חסד לאברהם) שכתב: ואני נוהג כפי ציצית שלאחרי כסברת מריק"ש, וכפי ציצית שלפני כאנשי משה, כי בה האפן יהיו כל הדי ציצית נוטפת על התְּרָן בייש"ש, משא"כ לסברת אנשי משה ציצית שלאחריה הם סתם התְּרָן ולמריק"ש שלפניו סתם התְּרָן, עכ"ל. ודבריו נאמנו מאד ונחוש גידי ע"ז, וכדברי מו"ה מפ"ש בהגמיוני כו' הכל לפי מה שהם מתעטפין בו, אכן העולם אין נותרים כוה, ונראה שסומכין על מ"ש בהגמיוני שחור בו מהר"ם ואמר דהכל נקרא נוטף על התְּרָן ולא אמיטש אלא באלקסון כו', ע"ש. ועין בדיאפרים מ"ש בפרושי ארך התְּרָן ורחב התְּרָן לט"ו ומג"א. ועין במשפ"ח ח"ב סימן רח לענין היתקה משפת התְּרָן כמלא קשר אגודל שיש אומרים דוקא בארך אבל ברחב אי"ז; ח"ב: ונאמר נקרא העצ השומר ארך, והרחב נקרא העצ היחיד קשר, ע"ש. וכיון שהתְּרָן הוא שמתעטפין בעצ היחיד ארך, נקרא מה שמתעטף בו ארך, ומראשו להגליו הוא הרחב, וכמ"ש בס' ח' להניח על ראשו: וחבדו לקומתו, והוא כדברי המג"א כוה. ועין בגן השלך סעיף סו שכתב שאם היה משולשל וחליתי צריך להעביר אל העצ שני שהיה נוטף על התְּרָן; ויש שפירשין שלא לעשות כן בשבת דהויל כמספרו, ואין לחש לזה, שאין זה תקון בגופו של כנור, רק כפי המשולשל כגדו לפניו לא לאחריו, ע"ש:

שער השוכה באר היטב

היהודים הם, שהם קצתם ציצית מכבוד שבתוכיות כמספר השם ואין להקפיד משום מחמת השם, שאין זה אלא בעצרת אומיות, אבל דרך גימטריא אין לחש. וכי בברייתא שהמקדמים הנהגו לעשות לית פריכות כמיש האר"י וילי, והעתיק מספר הפגפות הפסוקים כמתיי מותרתיו (והקד"ן) כמו שאנו עושים היום ד' ח' י"א י"ג, אלא שהנה עושה חליות, אבל מנהג העולם שלא לעשות כן חליות כמיש הגמיוני ע"ש, וכי בייש"ש על זמנות, וקובץ שאמר "ל אורה", ואורחות בגימטריא ציצית; וְשם 'ש' הוא טוב לתפלת הדרך להניח אגודל על הפגפות ולומר בלתישה ובקדושה ובכבוד פנים: בשמך של אטלה שלשה פעמים, ע"ש בייש"ש פ"ק סי' ג: [טו] הנה תלו. עב"ט. ועין בדיאפרים בארך א"ך יש להנה תחלת הציצית שהיה קרוי נוטף על

משנה פה באר היטב

האחרונים, דשבעה ושמונה הוא שם של י"ה, ואחר-כך ארת-עשרה, ובצורה הוא שם של התי"ה, ואחר-כך שלש-עשרה, גימטריא ארת, וזהו ה' ארת⁸⁶, ובעצית של ר' שלמה מולכו היה באור ראשון י"ד פריכות ואחר-כך ה' וכו' בשם התי"ה [מ"א]. ועין בלבוש ובאלה רבה עוד בענין הפריכות: (עא) **כסוף כל חוט**. עין לעיל בסעיף-קטן יח מה שכתבתי שם⁸⁷. טוב לעשות החוטים בינונים, לא עבים ולא דקים, משום זה אלי ואננהו [א"ר]: **טו (עב) לאורך השליט**. עין לעיל בסעיף-קטן נ"ב מה הוא ארך, ועין בבאור הלכה: (עג) **דביעין וכו'**. הנהו בין בשעת התליה או אחר-כך. אם נשמתו לצד מטה, (מט) יחזירם⁸⁸. וכל זה לכתחלה, אבל (ג) דביעבד אין קפידא כוה, אף על-פ"ל פנים וזהו מאד שלא יהיו הציציות תלויים באלקסון על תְּרָן ויות, מפני שהוא מנהג הקראיים שעושים כן; ואם תלויים, מצוה להתוירם למקומן: (עד) **שום כנר**. דביעין שיהיו הציציות מנוח על התְּרָן (נא) ולא על דבר שהוא מנוח על התְּרָן: (עה) **ויש מתירין**. כי אין עושין כן (נג) אלא לחזק התְּרָן שלא יקרע, ובטל הוא לגבי כנר; ואפלו של עור מתר. וכן הספיקו הפוסקים:

א (א) ונשתיר בהם, פרוש, בכל ארת (ב) מן החוט נשאר לעשות עניבה, שקורין שליי"ף, לכל החוטים הפוסקים ביחד, ואם לא נפסקו פלן, (ג) די אם נשאר לעשות עניבה על הפוסקים בלבד ולא על כל החוטים⁸⁹: (ד) **פשר**. ואם התייר את הציצית, אסור לתנם (ה) בטלית אחר⁹⁰, דהני כלכתחלה, ואפלו לא נפסק רק חוט ארת ואין בארבו י"ב גודלין:

שער הציצין

(מט) פרימטרים: (ז) מגן אברהם: (ח) מרדכי, הובא בבית-יוסף. ועין בבאור הלכה: (זג) בית-יוסף: (ח) בית-יוסף בשם הסמ"ג: (ז) בית-יוסף ואלה רבה: (א) אחרונים:

הלכות ציצית סימן יב

ביאורים ומוספים

[משנב ס"ק ג]

ואם נשתייר בשניהם כדי עניבה על ידי צרוף, יש להסתפק אם מתיני³.

3 והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק יד), שדבר תימה הוא לצרף את שני ראשי החוט לשיעור, שהרי כל ענף צריך שיעור גרדומין לעצמו, ואין לשני ראשי החוט קשר זה עם זה. וכתב שלפי זה נראה שאין לצרף דבר זה אפילו כסניף להקל.

[משנב ס"ק ד]

וכתב הט"ז: על-כן ראוי לכל ירא שמים שיעצן בשעת בדיקה גם בתחלת מוצאם של הציצית, דהיינו במקום חבורו בכנף, אם יש שם קריע⁴.

4 ומי ששובש כמה טליתות, כתב בביה"ל לעיל (סי' ח ס"ט ד"ה יעין) שאפשר שיש להקל שלא לבדוק במקום הנקב אלא את הטלית שמברך עליה, וכן מי שמברך על הטלית גדול שאינו צריך לבדוק בטלית קטן אלא את החוטים עצמם. וסיים שם, שבכל אופן נכון לעיין קצת לפרקים אף במקום מוצא החוטים, כי רגילות היא שמתקלקלות הציציות שם, ובפרט אותם האנשים הישנים בטלית קטן.

[משנב ס"ק ו]

פן שניהם הם מחוט אחד, כיון שלא דקדק בעת עשייתה⁵.

5 ובטעם הדבר שאין לתלות שהחוט שנפסק בצד האחד שייך לרוב החוטים שבצד האחר שלא נפסקו ואינו המשכו של החוט שנפסק בצד ההוא, ביאר הגרי"ש אלישיב (אבני זכרון סי' יב) שכיון שאפשר להתיר את הציצית ולברר, אין הולכים בזה אחר הרוב.

[משנב ס"ק ז]

ואף אם יפסק אחר-כך ראש השני מאותו החוט יתה כשר⁶.

6 והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק טו), שכל חוט שנוסף בבגד לאחר הכשירו, אף על פי שבשעה שהוסיפוהו היתה הציצית כשירה, מ"מ הרי הוא בכלל יתעשה ולא מן העשוי, ואם לאחר שקשרוהו נפסק ראשו השני של אותו החוט, נפסלה הטלית מכאן ואילך, ואין בכח החוט הנוסף להכשירה.

[ביה"ל ד"ה שמא]

אמנם לפי מה שכתבתי לעיל בסימן יא סעיף ד בבאור הלכה סוף ד"ה יותר ארך, עי"ש⁷.

7 שם דן לענין חוט של ציצית שהיה בו שיעור לאחר קשירת החוליא הראשונה, ולאחר קשירת שאר החוליות נתמעט משיעורו, שאם דינו כגרדומין הרי הוא כשר, ואם אין דינו כגרדומין אלא נחשב כבתחילת עשייתו, הרי הוא פסול, שהרי אין בו שיעור. וראה שם שכתב בשם הפמ"ג שאין דינו כגרדומין, והביא כעין ראייה לדבריו. וראה מה שכתבנו שם בשם החזו"א.

[ביה"ל שם]

דכל זמן שהוא עוסק במצוות עשיית הציצית ודעתו לגמרה אפשר שלא נוכל להקרא עליה בשעת עשייתה בשם גרדומין⁸.

8 מבואר בדבריו, שאם היה בדעתו לגומרה, הרי היא פסולה, אף אם הניחה כמות שהיא בחוליא אחת. והחזו"א כתב (או"ח סי' ג ס"ק ג), שאם הניח אותה בחוליא אחת הרי היא כשרה, אף על פי שהיה בדעתו להוסיף חוליות.

כד באר הגולה

הלכות ציצית סימן יב

ה מנחות לח שם
בראש ותוספת
ר מנחות שם ז שם
דף לח

"שהוא יותר מפדי עניבה. (ח) ולרבנו תם לא מכשירים אלא בנשתירו שני חוטין שלמים, דהינו ארבע ראשים שכל אחד מהראשים ארף י"ב גודליו, אז מכשירים בשנפסקו השני חוטין אחרים אם נשתיר בהם כדי עניבה; אבל אם נפסקו שלשה חוטין, אף-על-פי שנשתיר בהם כדי עניבה, פסולים. ומפני כך נשתתכו שלשה ראשים, (ס) (ט) אם לא דקדק בעת עשיית הציצית שיהיו נפרדים הארבעה ראשים שמצד אחד של הקשר, חשיבן שמא כל ראש הוא מחוט אחר, ונמצא שאין כאן עניבה. (יא) *והלכה כסברא ראשונה. מיהו היכא דאפשר טוב לחש לסכרת רבנו תם: הגה *ונוהגין כרבנו תם (אגודה סימן טו): הגה וכל-שכן אם דקדק שיהיו נפרדי הארבעה ראשים שבעד אחד ונפסקו שלשה ראשים בצד אחד דפסול, דאז נדאי נפסקו שלשה חוטין; ואם נפסקו בשני צדדין נמי פסול, שמא שלשה חוטין הם. (בית-יוסף בשם בן חביב): **ב** והיכא צריך כדי עניבה, ומתוך שהחוטים עבים אינו יכול לענבם, ואילו היו דקים היה בהם כדי עניבה, (יב) פשר: הגה ומשערין בחוטין פינזנים (דברי עצמה): **ג** ידרי עניבה: לרש"י מן הענף, ולר"י אפלו נחתך כל הענף ולא נשאר כדי עניבה אלא מן הגדיל, פשר. ומנהג העולם כרש"י, והיכא דלא אפשר (ו) (ז) (יג) *יש לסמך על ר"י:

שערי תשובה

מצד השני אח"כ, וכ"כ במשכיל וכו'. ועין במח"ב שהביא דברי הא"ר וכתב שלא כבב"ט, ע"ש: (ס) אם לא דקדק, עכ"ל. ועין בגתות-נדרים קלל ב סימן א: שני חוטין מהצדדים שנפסקו ולא נשאר בהם כדי"ע ואין יודע בבורו מהם מהארבעה שפצד האחד, יש לפסול, אם לא שדויע שנתקרו בשעת עשייתן מתחלתן שיהיו כל הד' מקל עד נפרדים לעצמן, אבל בסתם יש לחש שלא נותרו, ע"ש. ועין בבר"י בשם שו"ת פרי-צדיק שאם נפסקו ד' ראשים שפצד אחד כשר, לפי שנשתתרו כל הראשים שניים שיש בהם יומרו כדי"ע, ואפי" לא נשתתרו מהשניים רק כדי"ע שהוא כדי"ע ח' חוטין בנדה, פשר: [ו] יש לסמך. עכ"ל מ"ה שהביא בשם גתות-נדרים, ושם איתא שאם נפסק גם מן הגדיל, והגדיל ארף שאם יפדו המקצת ישאר שעור גדיל וכן חוטי כדי"ע, פשר בשעת הדקדק, ע"ש. וע"ש בתשובה שאמר זה בשם ר"י פראגי שנראה שדעתו לפסול בזה:

שנפסקו לו חוטי הגדיל ואין לו חוטין אחרים, שפתי"ר ג' תליות עם ג' קשרים אחרים. ונפשוט דלשנפסלים הציצית צריך לפשטו, ולא מהני לעמוד על עמודו

באור הלכה

דהכי נמי פתאי גונא. וצריך עיון למעשה: * ולרבנו תם לא מכשירים כדי"ע שכל אחד מהראשים ארף י"ב גודליו. עין לעיל בסימן יא סעיף ד דסתם המחבר שם פדעה הראשונה, אף משום דקאריי"הא הכא לרבנו תם, ואיהו הא סבר לעיל י"ב גודליו, כמו שפתי"ר בבית-יוסף שם בשם התוספות, וכן דלכתחלה בנדאי גם המחבר שם מודה דטוב לחש לסכרתו, והכא מכיאי גס"כ פן המחבר רק לענין לחש לכתחלה, וכמו שכתב בעצמו בסוף הסעיף, לכן מכיאי גס"כ דעת הרבנו תם לענין זה: * והלכה כסברא הראשונה. עין בפריי"מגדים באשל-אברהם בסעיף קטן ז, מוכח מדבריו דמתר לברך עליו, וכן מוכח מהגון-אברהם בסעיף קטן ז, דלא כמו שכתב בספר חיי-אדם: * ונוהגין כרבנו תם. דע, לדעת רבנו תם הוא אפלו לא נפסקו השלשה חוטין, רק נתקצרו באפן שאין באפן י"ב גודליו, גס"כ פסול בכל האפנים(9): * יש לסמך על ר"י. והפריי"מגדים במשכיל וכו' בסימן א סעיף קטן ג פתי"ר: דע, אם נפסקו כל החוטין על הגדיל דפסול, כמבאר בסימן יב סעיף א, אם הוא בדרך ואין לו ציצית אחרים, יתיר הגדיל שהוא ד' גודליו יותר, ויעשה קצת גדיל וקצת ענף, ולהמחבר בסימן יא סעיף ד יוצא לכתחלה ויברך; ואף לדין דסבירא לן י"ב גודליו מפל מקום ילפ"ש, ולברך יש ספק(15), ומן התורה די בכל-ישהוא, ואין עובר על מצות עשה דציצית; ומיהו צריך להתיר כל הגדיל, דאם לא יבין הוי תעשה ולא מן העשוי, דלא כבעל הלכות קטנות שהובא בבאר היטב שמקל בזה דאין צריך להתיר כל הגדיל אף לדעת רש"י. אף אחר-כך מצאתי להפריי"מגדים בעצמו בסוף סימן יג במשכיל וכו' ב פתי"ר שכתב דהוה לא הוי בכלל תעשה ולא מן העשוי, ופלא שהוא סותר את עצמו. ודע עוד, ולדעת רש"י אם נפסקו חוטי הציצית במקום הגדיל בין הקשרים, אם שני חוטין פסול(16), דלא יצדיפי מאם נפסקו שני חוטין בתחלת ענף דפסול לרש"י; ואם נפסק חוט אחד, נראה דכשר, דהא לא פליג רש"י על ר"י רק משעם דבענין גם פתיל, כמבאר בהגון"א בשם המרדכי, והכא הלא יש בזה גם פתיל בראש השני של אותו החוט גופא. אף נראה

באר היטב

(ס) אם לא דקדק. קשה, דהא כ"ש הוא אם דקדק, כמ"ש בהג"ה אה"כ. וי"ל דנקט לא דקדק משום סיפא דמסוים: אבל אם לא נחתכו אלא ב' ראשים מכשירים כדי"ע, דהוה דוקא בלא דקדק, אלא אם דקדק, אם נחתכו ב' ראשים מצד א', כשר אפלו לא נשתתרו כדי"ע, דהא נשתתרו ראש השני, אבל אם נפסקו ב' מב' צדדים ולא נשתתרו כדי"ע, פסולים, דשמא חוט א' הוה מ"א: (ו) יש לסמך על ר"י. לעיל ססי"א פתי"ר: היכא דאפשר טוב לחש לסכרת ר"ית, פי היכא דאפשר למצוא בקל ציצית אחרים, אבל א"צ לחזר אחריו, ונכא פתי"ר: והיכא דלא אפשר, הינו במקום שאין נמצאין ציצית קלל, יש לסמך על ר"י. ומ"מ לא יברך עליהם, גם אסור לצאת בו בשבת לר"ה, מ"א. ובתשובת גתות-נדרים חלק א"ח קלל ב סי' א פתי"ר להכשיר בשעת הדקדק גם בנפסק קצת מהגדיל ממש, ע"ש. ועין בהלק"ט ח"ב סי' קיח שכתב דמי העליונים ונתיב קשר התחתון עם חליתו כדי שיהא פתיל וגדיל, עד שיקצא

משנה ברורה

חתך ראשי החוטין: (ח) ולרבנו תם וכו', טעמו, דשני חוטין שהן ד' אנו נוהגין במקום לכן, צריך על-כ"ל-פנים שיהיה מין אחד שלם: (ט) אם לא דקדק. קשה, דהא פלישפן הוא אם דקדק, כמו שכתב בהג"ה אחר-כך. ויש לומר (י) דנקט 'לא דקדק' משום סיפא דמסוים: אבל אם לא נחתכו אלא שני ראשים דמקשרין כדי עניבה, דהוה דוקא בלא דקדק, אבל אם דקדק, אם נחתכו שני ראשים מצד אחד, כשר אפלו לא נשתתרו כדי עניבה, דהא נשתתרו מפל אחד ראש השני, אבל אם נפסקו שנים משני צדדין ולא נשתתרו כדי עניבה, פסולין, דשמא חוט אחד הוה: (י) מקשרין כדי עניבה. ורצה לומר, אפלו אם היה השירר כדי עניבה רק באחד מהן, וכנ"ל בסעיף-קטן ה: (יא) והלכה וכו'. פשוט דמתר לברך עליהן, וכמו שבארנו בבאר הלכה: ב (יב) פשר. דהא ארביי"ה בקדי עניבה, רק מפני עבי אינו יכול לענב: ג (יג) יש לסמך על ר"י. ומתר ללב"ש הגדול. ולעיל בסעיף א דכתיב: היכי דאפשר טוב לחש לסכרת רבנו תם, פרושו, היכא דאפשר (יג) למצא בקל ציצית אחרים, אבל אין צריך לחזר אחריהם אם אין מוצינים לפניו או (יג) שיתבטל על-ידיי"נה מתפלה בצבור(18); והכא פתי"ר: והיכא דלא אפשר, הינו במקום שאין נמצאין ציצית קלל יש לסמך על ר"י. ומקל מקום לא יברך עליו, וגם אסור לצאת בו בשבת לרשות הרבים(11). ובקנה יש להכשיר בשעת הדקדק גם בנפסק קצת מהגדיל ממש [תשובת ג"ו, ע"ש]. ודע, דכל זה אינו ענין לנפסק החוט במקום הנקב, דשם (יד) אפלו לר"י פסול מן התורה. ופשוטו (טו) דלשנפסלים הציצית צריך לפשטו, ולא מהני לעמוד על עמודו שלא ילך ד' אמות, דאין דין ד' אמות אלא להולך בלי ציצית(12); גם לא ימקן הציצית בעוד השלית עליו(13), אלא פשוטו ומתקני(14):

שער העיון

(יא) מגן-אברהם: (יג) מגן-אברהם: (יד) חיי-אדם: (טז) אלה רבה: